

Ort och datum
Stockholm, 2026-09-02

Handläggare
Maria Björlin

Er referens
A2026/00510

Arbetsmarknadsdepartementet
a.remissvar@regeringskansliet.se
a.iu@regeringskansliet.se

Vårdförbundets remissvar Tolkavgift och förbud mot barntolkning (SOU 2026:23)

Vårdförbundet är ett yrkesförbund som tillvaratar medlemmarnas fackliga intressen och utvecklingen av professionerna för legitimerade barnmorskor, biomedicinska analytiker, röntgensjuksköterskor och sjuksköterskor. Förbundet har 118 000 medlemmar, varav 92 000 är yrkesverksamma inom hälso- och sjukvård. Vårdförbundet arbetar för en personcentrerad, säker och nära vård samt en jämlik hälsa.

Vårdförbundets synpunkter

INFÖRANDET AV TOLKAVGIFT

Vårdförbundet avstyrker förslaget om införandet av tolkavgift. Skulle regeringen emellertid välja att gå vidare med förslaget tillstyrker förbundet förslaget om att tolkavgift inte ska tas ut inom ramen för hälso- och sjukvården.

Undantaget inom hälso- och sjukvården

Precis som utredningen konstaterar skulle införandet av en tolkavgift inom hälso- och sjukvården medföra flera risker i förhållande till grundläggande principer, patientsäkerheten och vårdens möjligheter att i övrigt tillämpa svensk, europeisk och internationell rätt.

Det är avgörande för patientsäkerheten att vård kan ges på likvärdiga grunder oavsett patientens förutsättningar eller bakgrund. I ljuset av det långtgående personliga ansvar som legitimationsyrkena lyder under, är detta också en förutsättning för ett tryggt och ansvarsfullt yrkesutövande. Vidare skulle ett införande av en tolkavgift inom hälso- och sjukvården äventyra patientens rätt till information, och samtidigt riskera att leda till en situation där patienter avstår från tolk för att i stället låta anhöriga bistå vid språkförbristningar. Förutom att anhörigtolkning även kan strida mot etiska regler och riktlinjer inom vården, utgör det också en tydlig risk vad gäller ingrepp i den personliga integriteten. En

tolkavgift skulle på så sätt därmed, t.ex. i fall av våld i nära relationer eller i en hederskontext, riskera att ytterligare förvärra en redan stor utsatthet.

Sammantaget finns det goda skäl att undanta hälso- och sjukvården från en reglering om obligatorisk tolkavgift.

Screeningförordningen

Screeningförordningen är en del av EU:s asyl- och migrationspakt från 2024, som sedan den 12 juni 2026 tillämpas fullt ut i medlemsländerna. Syftet med screeningförordningen är att säkerställa att tredjelandsmedborgare, som inte uppfyller inresevillkoren, vid inresa i EU snabbt ska kunna hänvisas till det korrekta förfarande som gäller för dem. Screeningen, som innebär att tredjelandsmedborgaren sätts i förvar under screeningens gång, utgörs av ID-kontroll, sårbarhetskontroll, hälsoscreening och säkerhetskontroll.

En del av dessa tredjelandsmedborgare är asylsökande, som har rätt till kostnadsfri tolk i enlighet med asylprocedurförordningen. Men screeningförordningen är också tillämplig på personer som påträffas i landet, och som tagit sig in på ett olagligt sätt. I dessa fall är inte asylprocedurförordningen tillämplig och enligt utredningens förslag ska därmed tolkavgift utgå vid screening.

För det fall att regeringen går vidare med nuvarande förslag avstyrker Vårdförbundet att tolkavgift ska tas ut vid screening enligt screeningförordningen.

Utredningens argument om att tolkavgift ska tas ut vid screeningen verkar bygga på att det frihetsberövande som en screeningprocess innebär inte är att jämställa med sådana frihetsberövanden som kan följa av en straffprocess. Vårdförbundet anser att utredningens konsekvensanalys i detta hänseende är anmärkningsvärd. Frihetsberövanden utgör det yttersta uttrycket för statens våldsmonopol. Oavsett anledningen till ett frihetsberövande så är det, även när det är motiverat, en av de allvarligaste inskränkningarna i en enskilds fri- och rättigheter som staten kan utsätta en människa för. Synen på frihetsberövandet som det ultimata utloppet för den statliga makten kommer till tydligt uttryck genom hela rättsordningen. Till detta kommer här det faktum att den enskilde befinner sig i en särskilt utsatt position. Redan på denna grund bör screening enligt screeningförordningen undantas från tolkavgift.

Utöver denna brist i analysen över, och insikten i, screeningens ingripande karaktär, vill Vårdförbundet särskilt lyfta avsaknaden av utredning av professionsansvarets gränser, i synnerhet vad gäller otydligheterna kring det delade myndighetsansvaret och dess förhållande till hälso- och sjukvården. Såvitt framgår av den svenska beredningen av screeningförordningens genomförande är det främst legitimerade sjuksköterskor som kommer att genomföra hälsoscreeningen på uppdrag av berörd region. Screeningen kommer dock att ske med Polismyndigheten som ansvarig screeningmyndighet, men i huvudsak i Migrationsverkets lokaler. Detta skapar en rad oklarheter. Det framgår tydligt av

utredningen att tolkavgift ska tas ut vid screeningen när asylprocedurförordningen inte är tillämplig. Samtidigt ska ingen tolkavgift tas ut inom hälso- och sjukvården. Hälsoscreeningen utgör hälso- och sjukvård. Något resonemang om hur denna sammanblandning av myndighetsansvar, regionens ansvar och den legitimerade sjuksköterskans ansvar ska hanteras finns inte. Det finns t.ex. ingen vägledning om hur motstridiga bedömningar av tolkbehovet ska hanteras om myndigheterna inte ser något behov, medan ansvarig sjuksköterska bedömer att tolkning är en förutsättning för god och säker vård. Det saknas helt resonemang om hur en sådan situation ska hanteras, och hur ansvarsfördelningen mellan myndigheter och hälso- och sjukvården ska tolkas och tillämpas. Även detta är skäl nog att undanta screeningen från tolkavgiften.

Allmänt om tolkavgifter

Syftet med förslaget om att införa tolkavgifter är att öka drivkrafterna att lära sig svenska. Genom detta tydliggörs, enligt utredningens direktiv, samhällets förväntningar på den enskilde att lära sig språket. Vårdförbundet instämmer i att språket är en viktig del i integrationsarbetet. Det finns dock inget som talar för att införandet av en tolkavgift bidrar till en snabbare eller bättre språkinläring. Såsom utredningen också konstaterar så verkar det tvärtom finnas tecken på, sett till det danska exemplet, det motsatta.

FÖRBUD MOT BARNTOLKNING

Vårdförbundet tillstyrker förslaget om ett förbud mot att använda barn som tolkar. Förbundet anser att förslaget är väl motiverat utifrån barnets bästa och behovet av att skydda barn från ett ansvar som kan vara både känslomässigt och praktiskt belastande. Barn ska inte behöva förmedla känslig eller betydelsefull information mellan vuxna, särskilt i situationer där informationen kan få stora konsekvenser för den enskilde. Förbudet bidrar även till att minska risken för missförstånd och brister i kommunikationen.

De föreslagna undantagen för nödsituationer och uppgifter av administrativ karaktär bedöms som rimliga och ändamålsenliga.

VÅRDFÖRBUNDET

Sophia Godau
Förbundsordförande